

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุ” ซึ่งเป็น การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) โดยเป็นการศึกษาให้ได้มา ซึ่งข้อมูล ทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ รายงานการศึกษา วารสาร วิทยานิพนธ์ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง นโยบาย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลจากอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ (Internet) เพื่อนำมา อ้างอิงประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานขององค์กร และคณะกรรมการ ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2550 - 2552 (31 ธันวาคม 2551)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประธานขององค์กรและรองประธานขององค์กร หรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุระหว่าง ปีงบประมาณ 2550 - 2551 จำนวน 130 องค์กร ๆ ละ 2 ชุด รวมทั้งสิ้น 260 ชุด

โดยมีการส่งแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4 ซึ่งได้มีการติดตามแบบสอบถาม จำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 วันที่ 30 เมษายน 2552 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2552 เนื่องจากได้มีการรอกการส่งกลับจนถึงวันครบกำหนดการส่ง แบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการประมวลผลและรวบรวมข้อมูลตามจำนวนดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ผู้ศึกษาใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการประมวลความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่เป็นประธานองค์กร รองประธานองค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุระหว่างปีงบประมาณ 2550-2551 โดยจำแนกแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประเภทองค์กร จำนวนสมาชิก ลักษณะกิจกรรมขององค์กร ในส่วนนี้เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended) และคำถามปลายปิด (Close - ended) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการใช้บริการจากกองทุนผู้สูงอายุ โดยคำถามปลายปิด (Close - ended) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ลักษณะการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุขององค์กรที่ขอรับการสนับสนุน ประกอบด้วย วิธีการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุและการรับรู้สิทธิในการรับบริการจากกองทุนผู้สูงอายุ จำนวน 23 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิธีการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุ ในส่วนนี้เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้สิทธิในการรับบริการจากกองทุนผู้สูงอายุ จำนวน 19 ข้อ ผู้ศึกษาให้คะแนน การวัด 2 ลักษณะ

ก. ตอบใช่	หมายถึง ตอบถูก	ให้คะแนนเท่ากับ 1
ข. ตอบไม่ใช่	หมายถึง ตอบผิด	ให้คะแนนเท่ากับ 0

ส่วนที่ 3 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุขององค์กรที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรคจากกองทุนผู้สูงอายุและปัญหาอุปสรรคจากองค์กรที่ขอรับการสนับสนุน โดยใช้มาตราวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธี Likert Scale ซึ่งมีการกำหนดมาตราวัดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 19 ข้อ

เชิงบวก

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5
มาก	ระดับคะแนน	4

ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
น้อย	ระดับคะแนน	2
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุขององค์กร ที่ขอรับการสนับสนุน ประกอบด้วย การปรับปรุงระบบการให้บริการและการปรับปรุงระเบียบ/เงื่อนไข ของกองทุนผู้สูงอายุ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธี Likert Scale ซึ่งมีการกำหนดมาตราวัดเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 26 ข้อ ในส่วนนี้เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 1 ข้อ

เชิงบวก

เห็นด้วยมากที่สุด	ระดับคะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ระดับคะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ระดับคะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ระดับคะแนน	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบเครื่องมือหาความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข และเลือกเฉพาะข้อความที่มีความเที่ยงตรง มาใช้ในการสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจริง

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น โดยนำไปทดสอบกับประธานขององค์กรและรองประธานองค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุระหว่างปีงบประมาณ 2550 - 2551 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ

แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุขององค์กรที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนผู้สูงอายุ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9023

เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้งหมดของแบบสอบถาม ระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ผู้ศึกษาจึงได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงข้อคำถามบางส่วนอีกครั้ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา มีความสมบูรณ์ สามารถครอบคลุมเนื้อหาและอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนองค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินโครงการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุระหว่างปีงบประมาณ 2550-2551 ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสอบถามถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ไปทางไปรษณีย์โดยเก็บข้อมูลจากองค์กรเป้าหมาย ซึ่งเป็นประธานขององค์กรขององค์กรและรองประธานองค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุระหว่างปีงบประมาณ 2550-2551 โดยเป็นการให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ และให้ผู้ตอบมีความเป็นอิสระในการให้ข้อมูล และกำหนดระยะเวลาการเก็บแบบสอบถามคืนภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร

2. แบบสอบถามที่รวบรวมได้มีจำนวนทั้งสิ้น 216 ชุด คิดเป็นอัตราการกลับคืนของแบบสอบถามเป็นจำนวน ร้อยละ 86.4 รวมระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 20 วัน

3. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การหาจำนวนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่า t - test และค่า F - test ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น เมื่อผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้ว จะนำแบบสอบถามมาตรวจดูความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาประมวลผลด้วย

โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the social Science) โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปขององค์กรที่ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวนร้อยละ
2. ข้อมูลเรื่องลักษณะการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุขององค์กรที่ขอรับการสนับสนุน ประกอบด้วย วิธีการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุ การรับรู้สิทธิในการรับบริการจากกองทุนผู้สูงอายุและโอกาสในการใช้บริการจากกองทุนผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเรื่องวิธีการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุ ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวนร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเรื่องการรับรู้สิทธิในการรับบริการจากกองทุนผู้สูงอายุ ในแต่ละข้อคำถามให้เลือกตอบใช่ ไม่ใช่ ถ้าตอบ (ใช่) ได้ 1 คะแนน ตอบ (ไม่ใช่) ได้ 0 คะแนน เกณฑ์การแบ่งระดับความรู้ แบ่ง 2 ระดับได้แก่

- ระดับสูง คือ ได้คะแนนมากกว่า 70 % ของข้อคำถามทั้งหมดในส่วนนั้น
- ระดับต่ำ คือ ได้คะแนนน้อยกว่า 70 % ของข้อคำถามทั้งหมดในส่วนนั้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเรื่องโอกาสในการใช้บริการจากกองทุนผู้สูงอายุ ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวนร้อยละ

3. การศึกษาปัญหาและอุปสรรค

การให้คะแนน ข้อคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีวิธีให้คะแนน ดังนี้ ระดับปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

คำตอบระดับปัญหาและอุปสรรค เชิงบวก

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5
มาก	ระดับคะแนน	4
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
น้อย	ระดับคะแนน	2
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้แบ่งเกณฑ์การวัดครั้งนี้ เป็น 5 ระดับ โดยมีวิธีการ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

คะแนน	1.00 - 1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน	1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
คะแนน	2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
คะแนน	4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการกองทุนผู้สูงอายุ

การให้คะแนน ข้อคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีวิธีให้คะแนน ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าตอบระดับความคิดเห็น เชิงบวก

เห็นด้วยมากที่สุด	ระดับคะแนน	5
เห็นด้วยมาก	ระดับคะแนน	4
เห็นด้วยปานกลาง	ระดับคะแนน	3
เห็นด้วยน้อย	ระดับคะแนน	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้แบ่งเกณฑ์การวัดครั้งนี้ เป็น 5 ระดับ โดยมีวิธีการ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

คะแนน	1.00 - 1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน	1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
คะแนน	2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
คะแนน	4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
5. เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ ค่า t-test และค่า F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significant) ที่ 0.05 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance ANOVA)
6. ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีเรียงลำดับความสำคัญมากน้อยของความเห็นและจัดกลุ่มให้อยู่ในหมวดหมู่ประเภทเดียวกัน

การนำเสนอข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษาโดยมีสาระสำคัญจากแบบสอบถาม คือ

1. การพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลทางสถิติและการอธิบายโดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ตารางการกระจายของตัวแปร โดยอ่านค่าเฉลี่ยตัวเลขที่ปรากฏในตารางนั้นๆ เพื่อประกอบการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา